

Vergaderjaar 2025–2026

36 820 B

Wijziging van de begrotingsstaat van het Gemeentefonds voor het jaar 2025 (wijziging samenhangende met de Miljoenennota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

Wetsartikel 3

Ingevolge artikel 5, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering is opgenomen.

Ingevolge artikel 5, tweede lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen is opgenomen.

De in dit wetsartikel opgenomen bedragen zijn niet rechtstreeks uit de begrotingsstaat af te leiden. De bedragen worden nader onderbouwd in deze memorie van toelichting.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
F. Rijkaart

De Staatssecretaris van Financiën
E.H.J. Heijnen

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELN

1. Leeswijzer

Voor u ligt de suppletoire begroting september van het gemeentefonds. De suppletoire begroting september geeft een beeld van de uitvoering van de begroting voor het jaar 2025. De stand wordt opgebouwd vanaf de stand van de vastgestelde begroting 2025.

Uitgangspunt bij de tabel budgettaire gevolgen van beleid is dat per artikel de beleidsmatige en technische mutaties toegelicht worden, die groter dan of gelijk zijn aan de ondergrens van € 30 mln.

2. Beleid

2.1. Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 1 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2025 (suppletoire begroting september) (bedragen x € 1.000)

	Uitgaven 2025
Vastgestelde begroting 2025	44.896.000
Stand 1e suppletoire begroting 2025	46.255.633
Belangrijkste suppletoire mutaties	
1) Ruimte onder plafond BCF 2025	428.279
2) Implementatie Pwet in balans	36.325
3) Verhoging begeleidingsbudget Beschut Werk	34.257
4) Uitvoering Sociale Agenda Groningen en Noord-Drenthe	28.172
5) Hervormingsagenda Jeugd 2023 en 2024	728.000
6) Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen	60.000
Overige mutaties	41.044
Stand suppletoire begroting september 2025	47.611.710

Toelichting

1) Ruimte onder plafond BCF 2025

De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds (BCF) en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering van de fondsen. Voor 2025 is vooralsnog sprake van ruimte onder het plafond, met als gevolg een toevoeging aan de algemene uitkering van € 428 mln.

2) Implementatie Pwet in balans

Voor de implementatie van het wetsvoorstel Participatiewet in balans met beoogde inwerkingtreding per 1 januari 2026 wordt voor de periode 2025–2030 in totaal € 58 mln. overgemaakt naar het cluster Participatie. Het gaat om € 36 mln. in 2025.

3) Verhoging begeleidingsbudget Beschut Werk

In de Voorjaarsnota is besloten tot een ophoging van de rijksbijdrage beschut werk aan het Gemeentefonds. Dit vraagt een wetswijziging welke waarschijnlijk per 1 januari 2028 inwerking zal treden. Vanaf de inwerkingtreding zullen de extra middelen via het budget voor bijstand en loonkos-

tensubsidies (SPUK) toegekend worden aan gemeenten. Tot die tijd zullen de extra middelen via de rijksbijdrage beschut werk aan gemeenten toegekend worden. Het gaat om een overboeking van € 34 mln. in 2025 oplopend tot € 39 mln. in 2027 van het Ministerie van SZW.

4) Uitvoering Sociale Agenda Groningen en Noord-Drenthe

In het kader van de Sociale Agenda, aangekondigd in Nij Begun, worden voor 2025 en 2026 respectievelijk € 28 mln en € 62 mln. voor de uitvoering overgeheveld aan de gemeente Groningen van het Ministerie van BZK. De Sociale Agenda bestaat uit 16 maatregelen die ten goede komen aan de leefbaarheid, onderwijskwaliteit, armoedebestrijding, gezondheid en arbeidsparticipatie van inwoners. De gemeente Groningen is, zoals afgesproken in een door de regio opgesteld convenant, als budgethouder verantwoordelijk voor de verdeling van de middelen welke nu worden overgeheveld.

5) Hervormingsagenda Jeugd 2023 en 2024

Naar aanleiding van de eerdere afspraken in het voorjaar met de VNG heeft het kabinet besloten tot compensatie van de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de jeugdzorg. Gemeenten ontvangen in totaal 728 mln van het Rijk die ze kunnen inzetten ter ondersteuning van de transformatie van de Jeugdhulp conform de afspraken in de Hervormingsagenda. Het gaat dan om het versterken van de sociale basis en stevige lokale teams, met tevens aandacht voor het verbeteren van kind- en gezinsbescherming en de bredere integrale aanpak sociaal domein.

6) Vervroegde Tweede Kamerverkiezingen

Het kabinet stelt eenmalig € 60 mln. beschikbaar aan gemeenten voor de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing op 29 oktober 2025. Het kabinet heeft hierover besloten na overleg met de VNG. Deze eenmalige vergoeding is aanvullend op de vergoeding die gemeenten jaarlijks via het Gemeentefonds krijgen voor de uitvoering van hun wettelijke taken bij het organiseren van verkiezingen.

3. Beleidsartikel

3.1. Artikel 1 Gemeentefonds

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid Artikel 1 Gemeentefonds (bedragen x € 1.000)

	Stand begroting (eerste suppletoire) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	46.121.449	1.356.077	47.477.526
Uitgaven	46.255.633	1.356.077	47.611.710
Financiering gemeenten			
Bijdrage aan medeoverheden			
Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen	41.032.363	1.246.774	42.279.137
Decentralisatie-uitkeringen	1.296.766	75.003	1.371.769
Integratie-uitkering Voogdij 18+	1	0	1
Integratie-uitkering Beschermde wonen	1.833.044	0	1.833.044
Integratie-uitkering Participatie	2.090.497	34.300	2.124.797
Integratie-uitkeringen Overig	1	0	1

	Stand begroting (eerste suppletoire) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Kosten Financiële verhoudingswet			
Opdrachten			
Onderzoeken verdeelsystematiek	2.111	0	2.111
Bijdragen aan ZBO's/RWT's			
Onderzoeken verdeelsystematiek	850	0	850
Ontvangsten	46.255.633	1.356.077	47.611.710

Toelichting

Algemeen

De voorliggende suppletoire begroting september 2025 voor het gemeentefonds bevat de voorgestelde wijzigingen in de begroting 2025 ten opzichte van de stand van de eerste suppletoire begroting 2025.

Algemene uitkering

De mutatie op de algemene uitkering heeft met name betrekking op het toedelen van het aandeel van gemeenten in de voorlopige ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) voor 2025 (€ 428 mln.) de implementatie van de Pwet (€ 36 mln.) en de correctie mutatie op kinderopvang pleegouders (€ – 10,7 mln.).

Decentralisatie-uitkeringen

De mutatie op de decentralisatie-uitkeringen heeft betrekking op diverse onderwerpen. Dit betreft onder meer Uitvoering Sociale Agenda Groningen en Noord-Drenthe agenda (€ 28 mln.), de Spreidingswet (€ 15 mln.) en dakloze EU burgers (€ 7 mln.).

Integratie-uitkeringen

De mutatie op de integratie-uitkeringen (IU) heeft betrekking op de verhoging van het begeleidingsbudget beschut werk IU Beschermd Wonen (€ 34 mln.).